



A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG'
ENG E D E L M É V E L,

1810.

Nro 49.

Költ Bétsben, Sz. Iván Havának (Júniusnak)
19-dik napján 1798-dik Elztendőben.

Olafz - Országai Tudósttások.

Pedémontzium: — A' Szárdiniai Kírály kegyelmet ígért 15-dik Májusi Hirdetményében, a' meg-szökött Katonáknak, ha magoktól ismét vízfzsa térnek előbbeni szolgálatjókba: és ezen ígéret' foganatjának idejét, még 8 napokkal hosszabbította meg. — Az Ovadai Frántzia Kommenzáns, egy Tisztjét, olly jelentéssel küldötte a' Pedémontziumi Pártosok' Roccai tá-

E e e

borába, hogy a' Frantzia Respublika, hív Frigyeese lévén a' Szárdiniai Királynak, parantsolatot adott az ott közel fekvő minden Katonáinak, hogy segítséggel legyenek a' Királynak, a' Pártosok ellen, ha Azok még továbbá se' fzűnnének meg zenebonáskodni, és ellenségeskedést folytatni önön Fejedelmek ellen.

Cisalpina Respublika: — A' Mediolánumba érkezett Spanyol Követet Oroczo Urat, bé-köszöntő audientziára botsátotta magához a' Direktórium: Sopransi Polgárt pedig maga részéről, a' Helvétziai Respublika Direktóriumához küldötte Követül Arauba.

Toskána: — Pári'sból Máj. 26-dikán érkezett Florentziába Reinhárd Polgár, kit a' Fr. Direktórium, Követségbe küldött a' Nagy-Hetruriai Udvarhoz.

Nápoly-Ország: — A' szélei ezen Országban meg vagynak rakva Katonákkal, kik bé nem botsátanak semmi Idegeneket az Országba, kivált ha az új Respublikákból valók Azok. El kell takarodni Nápoly Országból minden olyatén Lakosoknak, valakik meg nem bizonyíthatják, hogy tíz egészsz esztendőket töltöttek el az ott való lakásbann.

Frantzia-Országi Tudósítások.

Ostenda Városát azért kezdte el újragyúzni Máj. 22-dikénn az Ángliai Hajós-

sereg: hogy a' fogságba esett Anglus Katonának vizsgálata adására kényszerítse a' Frantziákat. Az Ostendai Kommendáns tehát egy Fr. Kapitányt Robert Polgárt, két Anglus Stabális Tisztekkel egyetemben az Angliai Hajós-Vézerhez küldött olly biztatással: hogy az Anglus foglyoknak igen jó állapotjuk vagyon a' Fr. földön, mely biztatást minthogy a' két Anglus Stabális Tisztek is erősítették: azonnal felbő hagyatta az Angl. Hajós-Vézer a' lövöldözést, 's még az nap estve el távozott Ostenda elől. El indulásakor, új segítséget kapott: a' mellyel egyesülve, Hollandiának Vlieszingeni partjaihoz és Walcheren Szigetéhez utazott: de mivel ott igen jó karban látta lenni az óltalom-készületeket: csak egynehány ágyú-lövéseket tette, 's mindjárt vizsgálata indult Anglia' partjaihoz. Egy a' Frantzia fogságba esett Angliai Stabális-Tisztek között, Kiköltözött Franciaának tartatik: azért is Brüsszelbe vitétt a' Státus-tömlötzébe: a' több Anglus foglyok, mindnyájann Lille Városába szállítottak. — A' szerentsélenül járt Anglus Sereg' Vézere Coote Generális, meg holt a' maga sebjében még Ostendában, a' hol nagy pompával takarították el. Az Anglus Tiszteken kívül, az Ostendai egész Fr. Országot is ki-kísérte a' holt testet a' temetőhelyre. — Mind ágyú, mind Katonaság eles

E . . .

gendő legyen már most a' Fr.ák' részéről Ostendában.

A' Tulóni Hajósseregről elébb azt írták, hogy Máj. 15-dikén indult ki a' nagy tengerre; azután Máj. 19-dikén; már most ismét azt írják, hogy csak 22-dik Majusban indulhatott ki: mivel egy Fregát belőle — *la Carrière* nevezetű — oly helyre talált menni, a' hol fenn akadt, mely történet annál inkább vizsgál-tetűszett, mivel ha tsupán a' szélre bízta volna magát a' Hajós-Kapitány: úgy szerentséssel ki szállhatott volna a' Kikötőhelyből. Szinte hasonló sorsa lett azon l' Orient nevű líneai-hajónak is, a' melyen Bonaparte ült. Már kezdett vőlt fenekleni az is: és meg is feneklett volna: ha szerentsére, a' kemény szél el nem vetette volna onnét. Az újabb Tudósítások szerint, mind öfzfze 194 hajókból áll ezen Hajóssereg, a' melyek között 141 szállító-hajók, és azokon mintegy 21 ezer főből álló földi vagy szárazra való Katonák vagynak.

Tulonnál, ismét egy új Hajósseregnek fel készítése legyen munkában.

A' Havrei Kikötőhely előtt még Máj. 26-dik és 27-dik napjain is felez szárnú Anglus hajók tartózkodtak.

A' Havrei Kikötőhelyből két Fregátok, valamely titkos tzelnek végre-hajtására indulván ki, üzőbe vevődek Máj. 30-di-

kánn az Anglusok által, 's kénytelenek vóltak oly helyre vonni magokat, a' hol fennakadtak. Az újjabb Tudósítások szerint, ugyan csak el égették vala már ott egygyiket, mely, 24 ágyús vólt, az Anglusok.

Helvétziai Tudósítások.

A' Graubündteni Gyűlés, Követeket küldött Párisba, kik által megkérdeztette a' Fr. Direktóriumot: mitsoda szándékkal legyen ő erántja? A' Fr. Direktórium azt felelte, hogy kívánja a' Graubündtenieket egygyesülve látni a' Helvétziai Republikával. Ezen nyilatkoztatását a' Fr. Direktóriumnak, tudtára adta a' Gyűlés azonnal írásbann, a' Tartomány' minden Lakosinak, kiknek azonban semmi kedvek sinsen egygyesülni a' Helvétziai Republikával. — Máskeppen láttatnak ellenben gondolkozni azok az Olasz Tartományok, mellyek a' régi Helv. Respublikához tartoztak.

A' Walliserlandiakat, kik, mintegy hat ezrenn, Mörge nevű sebes víz megett erőssen bé vóltak sántzolva: a' Frantziák újra meg-támadták Máj. 16-dikán, 's négy órákig tartott a' viadal, melyben sokat vesztett mind a' két Fel: de végre a' Walliserlandiak, vízfíza-vonták magokat Sion (Sitten) Fővárossokba, 's ki-tettek ott a' kapiitulálásra való készségeket jelentő zász-

lót: de midőn egy tsomó Frantziáság közelített volna a' Városhoz: az a' része a' Walliserlandiaknak, mely nem akarta megadni magát, kártátással lőtt a' Frantziákra, kik akkor neki dühösödvén, erőszakkal bérontottak a' Városba, 's szörnyű vérontást és dúlást vittek abban véghez. A' leöldöstetett Walliserlandiak' száma, 7 és 8 száz között vagyon, nem különben a' meg-sebesedtteké, 's szintűgy az el fogatattaké is. A' kik el futottak a' hegyekre: azokonn se' tágitották a' Fr. ák, és ám-bár a' Walliserlandiak, köveket hengergettek le magok után, úgy hogy szinte mind meg-sebesedtek a' Frantziák: de még se' állapodtak meg Ezek, a' míg Leuk-on túl nem üzték a' Walliserlandiakat, hová Máj. 19-dikénn mentek bé. Ily környüállásokban kénytelen volt a' Walliserlandiak' maradványa kapitulálni.

Londoni Tudósítások.

Az Ostendai partoknál hadi fzerentsét próbált Anglus Hajóssereg' Vezére *Popham* Kapitány, Máj. 25-dikénn Londonba érkezett.

Pitt Minister, Máj. 28-dikánn lépett életének negyvenedik esztendejébe: de alig érheté el azt, mivelhogy Máj. 27-dikénn duellált amaz esmeretes *Tierney* Úrral, a' ki Fox Úr' szája azolta az Ország gyűlésben: a' mióta Fox Úr nem szokott meg-

jelenni a' Parlamentomi Ülésekben. Al-
 kalmatosságot szolgáltatott a' duellumra
 azon javaslása Pitt Ministernek, melyről
 a' múltt postánn emlékeztünk, hogy t. i.
 a' minapábann meg-határozott tíz ezer Ha-
 jóslegények' ki-állításának siettetése végett,
 nem kell most tekinteni semmi privilégio-
 mokra, hanem minden személy válogatás
 nélkül, a' különben privilegiált Szén-szál-
 lító - és Kalmár-hajókról is el kell venni az
 alkalmas Legényeket az Ország' szolgál-
 latjára: 's ugyan az nap, a' melyen, az
 Ország-gyűlés' eleibe terjesztette Pitt Úr
 ezen javaslását, akarta, hogy azt Törvén-
 nyé tegyék a' Parlamentom két Táblái: a'
 minthogy tették is. Tirney Úr, ellenzette
 ezen hamarkodást, 's egyfzersmind azt is
 mondotta, hogy tud ő valamit ollyast a'
 Ministerekről, a' miért szüntelen szemmel
 fogja tartani Azoknak minden lépéseiket.
 „Az ellenkező Felekezet — monda Pitt
 Úr — Angliának Fr. Ország ellen erány-
 zott minden óltalom-készületeit a' Nép'
 szabadsága sérelmeinek tartja. A' mit ő
 most javasol — így szólta továbbá — annyira
 sietős, hogy nem ellenzheti azt Más,
 hanem a' ki, akadályoztatni kívánnya a'
 Haza' védelmezését. Tirney Úr, ekkor a'
 Gyűlés' Elölülőjének pártfogását kérte ki
 magának Pitt Minister ellen. A' Prézés,
 hivatalbéli kötelessége szerént, minden fze-

mélyes meg-bántást, Parlamentom Törvényével ellenkezőnek állított lenni, 's kívánta Pitt Ministertől, hogy magyarázza ki magát világosabban, mely magyarázatnál fogva meg ítélhesse a' Gyűlés azon szókat, melyek által meg bántatottnak tartja magát Tirney Úr. — Pitt Minister újra elmondta azt, a' mit mondott vólt elébb, 's ebből állott a' magyarázat. Tirney Úr, nem víttatta többé a' dolgot a' Gyűlésben: hanem más nap hozzá küldött Pitt Ministerhez, 's duellumra hívta ki Azt. Pitt Úr el fogadta a' hívást, 's következő nap, Ryder Úrral ki ment Putney mezejére, a' hol Tirney Úr is meg jelent Walpole Generálissal. Pitt Úr' életét igen féltette a' Publikum, úgymint, a' kinek halála, némiképp zavarodást okozhatott volna a' dolgok' mostani folyamatjában: de szerentségre, minden veszedelem nélkül ment végbe a' tsata. Tizenkét lépésnyi meszszeségről ugyan azon időben lőtt elsőben mind a' két Fél pisztollyal a' Másikra: de egyikük se' találta a' Másikat. Másodszor, Pitt Minister felfelé lőtt a' levegőégbe. Mind a' két Fél, egyenlő bátorságot mutatott: minekokaért a' Szekundánsok ítélete a' vólt: hogy a' tsata, mind a' két Fél' betsületével végeződött el.

Az Irlandiai (Hiberniai) zenebona, legnagyobb erőben üte ki magát a' közelbbmúlt Honap' vége felé. A' Londoni Ud-

vari Újságnak 26-dik Májusi Darabjában bőven le van az írva, illy. tizim alatt: *Hadi történetek Irlandiából*; mely előadás szerént, 5 vagy 6 ezerig való Pártosok; Kildare nevű Grófsagbann magát az első Várostart Kildarét is el foglalták, két kis szomszéd Városotskáit pedig Dublinnak, úgy mint: Bellymoret és Holywoodot elégették. Dublin vidékénn két véres tsatak voltak Máj. 24 dik napján, a' mellyekben mindazáltal a' Királyi Katonák, 's a' felfegyverkezett hív Lakosok vettek tökéletes diadalmat a' Pártosokon, kik közül két két száz ember hullott el mind a' két viadalbann. Ugyan az nap, Dundás Generális is megverte a' Pártosokat Kilkoul-Bridgénél, 130at lövöldöztetvén le belőlök; a' maga Emberei közül pedig egy se' kapott még tsak sebet is. Ellenben egy más helyenn, a' Pártosoknak szolgált a' szerentse, egy Kompania Corki Polgár Katonaság ellen, melyből egy ember se' maradt életbenn. Magábann a' Fővárosban Dublinban, minden járások, mellyek a' Vice-Király Varához szolgáltak, meg voltak rakva ágyúkkal; larmadobszók hallattattak mindenfelé az útszákonn; semmi Törvényszéki ülések nem tartattak: a' Kalmárbóltok bé voltak zárva; 's meg-szüntek minden rendes munkálódások. — A' Vice-Király következő értelmű Jelentését küldötte Máj. 22-dikénn, az Ország-gyűlésnek mind két

Tábláihoz: Képtelen vagyok jelenteni mély izomorúsággal, hogy a' Pártosok oly vakmerő szándékot ferraltak magokban, a' mely szerént igyekeztek el foglalni a' Fővárost Dublint, és abbann a' Guberniális palotát, és a' Városi Tanátsházát. Megértvén e' szándékot, azonnal meg-tétettem minden katonai szükséges rendelkezéseket 's hiszem hogy a' Pártosok' szándéka egészen meg fog gátolódni." Ezen híradásra megfontolták az Ország-gyűlésének mind két Táblái a' veszedelmes körülállásokat egy felől, más felől pedig azt a' szerentsét, hogy a' Vice-Király jó eleve ki tanulhatott egy olly ördögi szándékot, melynek tzielja, a' leg undokabb boszszuállás, rablás és öldöklés volt. Szükségessnek ítélte az Ország-gyűlés, hogy a' már öt esztendőktől fogva készültt, és most egészen erőbenn ki nyilatkozott pártütésnek ki-irtására, a' legfogantossabb eszközök vevődjenek elő, 's nevezetessen, hogy minden Pártosok, vala-kik fel fegyverkezve kapattatnak meg, katonai rövid törvény-szolgáltatás által ítéltesse-nek meg. Elis végezték mind a' két Táblái az Ország-gyűlésnek, hogy a' Vice-Királyhoz egészen segítséggel legyenek, mely Végzéseket írásba tétetvén, azonnal el is küldötték gyalog Deputátusok által a' Vice-Királyhoz: ki is az Ország-gyűlés' Végzéséhez képest, egy Hirdetményt tett közön-

ségessé Máj. 24-dikénn. a' melyben jelen-
 tette, hogy Ő parantsolatot adott ki min-
 den Stabális Tiszteknek, mely parantsolat
 szerént tartoznak a' Stab. Tisztek minden
 részeseit a' pártütésnek, hadi Törvények sze-
 rént hamar meg-ítélni 's vagy halállal, vagy
 más erányos büntetéssel meg-büntetni. —
 Lake Generalis meg-hirdettette Dublinban,
 hogy minden Lakosok, a' leg főbb közön-
 séges Tiszviselőkönn kívül, estvéli 9 órá-
 tól fogva reggeli 5 óráig, a' magok Há-
 zaikban tartózkodjanak. — Az úgy neve-
 zett Siketek háza, mely, a' Dublin Kikötő-
 helyebéli Felfzigetben vagyon, derekassan
 meg-erössítették, hogy ha a' szükség kí-
 vánná: abba vehesse magát a' Vice-Ki-
 rály. A' Dublini Polgár Katonaságra van
 bízva, hogy el szedje a' fegyvert a' Lako-
 soktól. Már Máj. 21-dikéig öt ezerig va-
 lót szedett el. Máj. 24-dikénn. minden
 Seregosztályok a' magok ki rendelt helyei-
 keon voltak: és a' környékről nem kevés
 ágyúlövések hallattattak. Nem ok nélkül
 lehetett úgy vélekedni, hogy a' Kildarei
 és Wicklári Nép, Dublin Városa ellen fog-
 na tódulni: mert Sheares nevű Ország-Con-
 sultisse, ki már akkor lántzön ült az Ötsé-
 vel együtt, egy Manifestumot széleszte-
 tett el mindenfelé, melynek a' párja meg-
 találódott nála. Ezen Kerülő-írásban buz-
 dította Sheares a' maga Hazájafiait, hogy
 állanak a' Szabadság' zászlója alá. „Sok

Tirannusaitoknak — így szólott hozzájuk a többek között — omlott már ki a vére; többekét is fogja még ki ontani a Revolúzionális Törvényiszek.

Ugy látszik, hogy ezen új felzendülésnek fő Rugója volt amaz esmeretes nevé, és már fogságban ülő Lord Fitzgerald. Az ő nála találtatott írásokból tudódott ki a Pártosoknak egyenessen Dublin ellen erányzott veszedelmes szándéka. Lord Fitzgerald el fogattatásának nevezetes környülatlái ezek: Egy Szolgálóleány, midőn hallotta volna, hogy ezer font sterling van ígérve jutalmul Annak, a ki L. Fitzgeraldot kézbe szolgáltatja: legottan hírt adott tükonn felőle, hogy t. i. Az, Dublinban egy Tollárúlnál lappang. Ezen híradásra, Májor Sirr és Ryan Kapitány, egy Poroszlóval és két Katonával egygyütt rá mentek. Máj. 19-dikén, a Tolláruló Embernek ki mutatott házára. Bélépve Ryan Kapitány abba a szobába, a melyben mondódott lenni L Fitzgerald, minthogy fekve találta azt, felibetartotta Annak a maga meztelen kardját. A Lord azonbann ki-rántott kebeleleől nagy hirtelenséggel egygy mesterséges tsinálmányú ölö-élzközt: melynek a közepén volt a markolatja, 's mindenik oldalról lehetett véle, szúrás és vágás által sebesíteni. Meg is sebesítette a Kapitányt hét helyen; 's ejtett egynéhány se-

beket a' Poroszlónn is, a' ki segítségére ugrott vala a' Kapitánynak. Májor Sirr is elő ugorván, rá lőtt L. Fitzgeraldnak azon karjára, mellyel forgatta Ez, az ölö-eszközt, 's találta is az irányzott tárgyat. Akkor L. Fitzgerald a' másik kezébe akarta venni az ölö-eszközt, de Sirr Májor fzerentséssen el kapta azt, és mindjárt árestálta a' Lordot. A' Felesége Lord Fitzgeraldnak Madame *Pamela*, Inas ruhában tartózkodott vala a' Férjénél. Ezen Afzfzonyosság ízámkivettelve vagyon már most Irlandiából.

Londonból írták Jún. 1-ső napján, hogy akkor ott tartózkodott vólt betegén *Leinster* Hertzeg' házában; de tsak harmadnap maradásra vólt engedelve, mely rövid idő szakasz' el töltevel, Alsó-Sza-xónia felé kénytelenítettett útját venni. Betegségét okozta idélen szülése, melyben nem vólt, a' környüllallásokhoz képest táhúltt Bába segítője, hanem tsupánn, egy magához hasonló rangú Afzfzony-barátja segített rajta, a' mint segíthetett.

Az Irlandiai Kormányfzék, igen foganatos eszköznek nézi a' pártütés' le tshedésítésére, ha 8 nevezetes Fejeit a' pártütésnek, kezére kerítheti; azért is Azoknak kézhez szolgáltatatásáért, külön külön Minde-nikéért, három száz font sterling jutalmat ígért,

Égészsz. Írlandiában úgy vagynak felszólítva a' Seregosztályok táborokra, hogy a' szükség úgy hozván magával, rövid idő alatt egybe kaptsolhassák magokat.

Angliából újra négy ezer Embert parántsolt által szállíttatni az Udvar Júnus' eleinn Írlandiába. — A' Kir. Testörző Katonaságból is szállíttat által oda egy Olyt.

Az Írlandiai Parlamentomnak feljebb említett 24-dik Májusi Ülésében, javasolta Maxwell Oberster, hogy minden foglyokra, kik a' pártütésben való részesülésért ülnek árestombann, rövid protesztfus után öly szententziát kell hozni, hogy ne lehessen más Pártosoknak többé ezekhez bizodalmok. Sok Tagok helybe hagyták egyszeribe Maxwell Oberster' javasolását: de Lord Caszlereah intette őket, hogy fel-hevült hazafiúi érzessek el ne felejtse vele az Igazságot, és emberfzetet; annyival is inkább, hogy az Ország' bátorsága éppen nem kíván egy oly erőszakos eszközt. A' valóságos Pártosokra nézve — úgymond — akarom, hogy a' rendes Törvény székek által igazság szolgáltatódjék reájok: de az el tsáblíttatott Nép előtt nem kell bé-zárni a' kegyelem' ajtaját: hanem mihelyt magába tér az, terjeszse ki neki atyai karjait a' Kormányzék.

A' vétkeesebb Pártosok között, sokan akasztófánn végezték Május' utolsó napjainn életeket; kiknek száma között való *Esmond* nevű Doktor is.

Bizonyos már most, hogy a' Pártosok, ha nem mind, avagy csak nagy részént, a' Protestánsok' el törlését tették céljokká magoknak. A' Dunboyncei Nép, olly hiedelemben lévén, hogy már Dublin, a' Felkeltek' kezében vagyon, öfzfe állott tsomóba, és valahol Protestánst talált: mind le-öldöste. Brauchel Tamás nevű gazdag Vezetőjöknél a' Katholikusoknak, 150 dárdák találtattak; és egy Írás, melynek értelmé oda ment ki: hogy addig nem reménylhetik szabadulásokat a' Katholikusok: míg csak egy Protestánst is életben hagynak.

A' Londoni Udvari Újságnak 31-dik Májusi, 's 1-ső és 2-dik Júniusi rendkívül való Darabjai, ismét emlékeznek egynéhány Irlandiai tsatákról, mellyekben a' Királyi Katonaság győzedelmeskedett. A' Kildarei Pártosok le-rakták fegyvereiket, 's ki-adták feles számú Vezetőiket. — Közöl az 1-ső Júniusi Udvari Újság, egy szép és hathatós Írást is, a' mellyet mintegy 60 ig való Róm. Katholikus Püspökök; világi fő-emberek, 's gazdag Kalmárok intéztek, az oly el tsábíttatott Róm. Katholikusokhoz, a' kik részt vettek a' pártu-

tésbenn. Különösen szívekre kötik abban nekik az Alólírtak, hogy éppen a' párt-
ütes által, egyenessenn a' Religió ellen
dolgoznak ők.

Béts.

A' Könyvnyomtatásnak oly tökéletes
módja találódott fel Pári'sban, a' mely
által nem csak tiszta, hanem minden hiba
nélkül való Nyomtatmányokat lehet készí-
teni: mivel a' betűkben, mellyek által esik
ezen módszerent a' nyomtatás, nem történ-
hetik leg kissebb meg-mozdulás is. — Béts-
benn is rá akadt már az ily nyomtatás mód-
ja' fundamentomára, és ebbéli első próbá-
ját bé is mutatta F. Urunknak, Erdélyi szár-
mazású Bikfalvi Falka Samuel jeles tulaj-
donságú Hazánkfia, kit Ő Felsége méltóz-
tatott kegyelmessen a' Pesten lévő Királyi
Magyar Universitas' Tipografiája mellé Be-
tűmettzőnek, éftendei 8 száz forint fizetés-
sel resolválni.

Vitéz Jó'sef Úr, N. Bihar Vármegye'
Törvény-Tábla-Birája, Udvari Ágenssége
mellett, mellyet mind a' Magyar, mind
az Erdélyi Fels. Cancelláriaknál folytat,
a' Bétsi Reformátum Consistoriumhoz Fe-
séges Urunk által Tanátsosnak resolvál-
tatott.